ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ HENRI MAYRAS της 15ης Μαΐου 1974 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Εισαγωγή

Η παρούσα υπόθεση θέτει, με νέα μορφή, ένα πρόβλημα που το Δικαστήριο έχει ήδη αντιμετωπίσει κατά τα τελευταία χρόνια.

Πρόκειται για τη σχέση μεταξύ δικαιωμάτων βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, αφενός, και των κανόνων της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας στον τομέα του ανταγωνισμού και της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, αφετέρου.

Καταρχάς, αν και το αντικείμενο των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας διαφέρει ανάλογα με το αν πρόκειται για δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, προστασία της τεχνογνωσίας ή, αντίθετα, βιομηχανικά σήματα, εντούτοις, οι ρυθμίσεις αυτές έχουν ένα κοινό στοιχείο: παρέχουν υπέρ των δικαιούχων ένα αποκλειστικό δικαίωμα το οποίο, από μόνη τη φύση του, επηρεάζει τις συνθήκες του ανταγωνισμού.

Κατά δεύτερο λόγο, η παρεχόμενη προστασία περιορίζεται στην εθνική επικράτεια κατά τρόπο που δύναται να παρακωλύσει την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων στην κοινή αγορά.

Ουσιαστική δυσχέρεια αναφαίνεται, επομένως, από την αντιπαράθεση μεταξύ του δικαιώματος βιομηχανικής ιδιοκτησίας, των συνεπειών της εδαφικότητας του εθνικού δικαιώματος και του κοινοτικού δικαίου, του οποίου η ομοιόμορφη εφαρμογή σε κάθε κράτος μέλος αποτελεί εγγύηση της αποτελεσματικότητάς του και το οποίο, σε περίπτωση σύγκρουσης, οφείλει να επικρατήσει του εθνικού δικαίου.

Την αντινομία αυτή ανάμεσα στην ίδια την ύπαρξη της κοινής αγοράς και των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας διαπίστωσε άλλωστε ρητά το Δικαστήριο στις αποφάσεις του της 29ης Φεβρουαρίου 1968 (υπόθεση 24/67, PARKE DAVIS, REC. 1968, σ. 82) και της 18ης Φεβρουαρίου 1971 (υπόθεση 40/70, SIRENA, REC. 1971, σ. 69), αναγνωρίζοντας ότι: «όσο χρόνο οι εθνικοί κανόνες περί προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας δεν θ' αποτελούν αντικείμενο ενοποίησης στο πλαίσιο της Κοινότητας, ο εθνικός χαρακτήρας της προστασίας που παρέχουν θα δημιουργεί εμπόδια τόσο στην ελεύθερη κυκλοφορία των κατοχυρωμένων με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας προϊόντων ή των προϊόντων με σήμα, όσο και στο κοινοτικό καθεστώς του ανταγωνισμού».

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

Αυτή η αντινομία έδωσε σήμερα ακόμη λαβή στην αίτηση για έκδοση προδικαστικής απόφασης που υπέβαλε στο Δικαστήριο το TRIBUNAL D'ARRONDISSEMENT του Λουξεμβούργου, τμήμα υποθέσεων εμπορικού δικαίου, με την ευκαιρία διαφοράς με αντικείμενο ένα διάσημο σήμα γερμανικής προέλευσης, το οποίο τέθηκε υπό μεσεγγύηση και κατόπιν απαλλοτριώθηκε αναγκαστικά στο τέλος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Στην προκειμένη περίπτωση, πάντως, αυτό το σήμα δεν ήταν πλέον κατατεθειμένο στο όνομα της ίδιας της γερμανικής επιχείρησης· αυτή το είχε εκχωρήσει από πριν, όσον αφορά το Βέλγιο και το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, στη θυγατρική εταιρία που ίδρυσε το 1927 στις Βρυξέλλες.

I — *Τα πραγματικά περιστατικά*

Οι διάδικοι της κύριας δίκης διαβεβαίωσαν το Δικαστήριο ότι δεν διαφωνούν ως προς την ακρίβεια των πραγματικών περιστατικών· η διαφωνία τους αφορά τις έννομες συνέπειες που οφείλουν να συναγάγουν απ' αυτά.

Θα υπενθυμίσω, λοιπόν, σύντομα τις συνθήκες υπό τις οποίες το TRIBUNAL του Λουξεμβούργου οδηγήθηκε να υποβάλει στο Δικαστήριο τα δυο προδικαστικά ερωτήματα.

Ο πρώτος δικαιούχος, στην αρχή του αιώνα, των δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας για την επεξεργασία αφαιρέσεως της καφεΐνης από τον ακατέργαστο καφέ, η εταιρία HAG AG της Βρέμης, κατέθεσε στο όνομά της, σε πολλές χώρες, σήματα που περιελάμβαναν τη λέξη «καφές HAG», συνοδευόμενα από παράσταση καρδιάς ή σωσιβίου.

Αυτά τα σήματα καταχωρίθηκαν στο Βέλγιο και το Μεγάλο Δουκάτο, ήδη από το 1908. Από το 1925 κατατέθηκαν επίσης, σε διεθνές επίπεδο, στη Βέρνη, όπως προβλέπεται από τη συμφωνία της Μαδρίτης.

Η πώληση του καφέ HAG γινόταν αρχικά στις αγορές του Βελγίου και του Λουξεμβούργου από το γενικό αντιπρόσωπο της γερμανικής επιχείρησης, κατόπιν, από το 1927, από τη θυγατρική εταιρία που ίδρυσε στις Βρυξέλλες, τη SA CAFE HAG, η οποία βρισκόταν υπό τον πλήρη έλεγχο της μητρικής εταιρίας.

Η θυγατρική εταιρία προοδευτικά απέκτησε δικά της μέσα παραγωγής και ήταν σύντομα σε θέση να ικανοποιήσει μόνη της τις ανάγκες του Βελγίου και του Λουξεμβούργου.

Το 1934, η εταιρία HAG AG εκχώρησε τα σήματά της, για τις χώρες αυτές, στη βελγική θυγατρική εταιρία· η εκχώρηση συνοδευόταν από μεταφορά της τεχνολογίας για την αφαίρεση της καφεΐνης.

Το επόμενο έτος η διαδικασία εκχωρήσεως ολοκληρώθηκε σε διεθνές επίπεδο σύμφωνα με τη διαδικασία του εκτελεστικού κανονισμού της συμφωνίας της Μαδρίτης: διαγραφή του διεθνούς σήματος HAG Βρέμη όσον αφορά το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο· νέα κατάθεση στα κράτη αυτά εθνικών σημάτων στο όνομά της CAFE HAG SA.

Επομένως, όποια κι αν ήταν τα πραγματικά κίνητρα αυτής της ενέργειας: κατανομή των αγορών μεταξύ μητρικής και θυγατρικής εταιρίας, μέσο αντιμετώπισης των δυσκολιών που οφείλονταν στον αυξανόμενο

προστατευτισμό ή μέσο προλήψεως, στο επίπεδο του εμπορίου, των προβλεπτών κινδύνων που δημιουργούσε τότε η απειλή σύρραξης στην Ευρώπη, είναι σαφές ότι το εμπόρευμα που διετίθετο στη βελγο-λουξεμβουργιανή αγορά παραγόταν πλέον μόνο από την εταιρία CAFE HAG των Βρυξελλών και επωλείτο με το σήμα της.

Αυτή η κατάσταση διήρκεσε μέχρι το τέλος του πολέμου.

Μετά την απελευθέρωση του Βελγίου, η ανώνυμη εταιρία CAFE HAG τέθηκε υπό μεσεγγύηση από το βελγικό δημόσιο ως εχθρική περιουσία. Κατόπιν, σε εκτέλεση της τελικής πράξης της διάσκεψης του Παρισιού περί των επανορθώσεων, της 14ης Ιανουαρίου 1946, το άρθρο 6 της οποίας υποχρεώνει τις δυνάμεις που την είχαν υπογράψει, μεταξύ των οποίων και το Βέλγιο, να διαθέσουν την περιουσία, τα δικαιώματα και συμφέροντα της Γερμανίας, το Γραφείο Μεσεγγυήσεων πούλησε τις μετοχές της εταιρίας στη βελγική οικογένεια VAN OEVELEN που απέκτησε έτσι την κυριότητα της επιχείρησης καθώς και των βιομηχανικών σημάτων που ήταν καταχωρημένα στο όνομά της.

Τα σήματα αυτά, των οποίων επιβεβαιωτική κατάθεση έγινε υπό το νέο καθεστώς του ενιαίου νόμου της BENELUX, εκχωρήθηκαν το 1971, χωρίς την εγκατάσταση της εταιρίας HAG, στην επιχείρηση VAN ZUYLEN FRÈRES (CAFETERIE CHAT NOIR)· η εκχώρηση κοινοποιήθηκε στις 25 Απριλίου 1972 στο γραφείο σημάτων της BENELUX.

Από την πλευρά της, η HAG AG Βρέμης, μετά τον πόλεμο, απέκτησε ίδια δικαιώματα επί των σημάτων «CAFE HAG» για το Βέλγιο και το Μεγάλο Δουκάτο, η κατάθεση όμως είναι προφανώς μεταγενέστερη των σημάτων που σήμερα διεκδικεί η VAN ZUYLEN FRÈRES. Προσπάθησε επίσης να ξαναδιεισδύσει στη βελγο-λουξεμβουργιανή αγορά με την κατάθεση και εκμετάλλευση του σήματος «DECOFA», δεν φαίνεται όμως ότι πέτυχε.

Γι' αυτό αποφάσισε, το Μάιο του 1972, να διαθέσει στο Λουξεμβούργο το στιγμιαίο διαλυόμενο καφέ HAG, υπό την επωνυμία της, μέσω λουξεμβούργιου αντιπροσώπου. Αυτές οι απευθείας εισαγωγές οδήγησαν την επιχείρηση VAN ZUYLEN στην απόφαση να ασκήσει μια πρώτη αγωγή για παραποίηση.

Χωρίς να αρνείται τη νομιμότητα των δικαιωμάτων της VAN ZUYLEN επί του σήματος «HAG» στο Βέλγιο και Λουξεμβούργο, η γερμανική εταιρία ισχυρίστηκε, κατ' αρχάς, ότι αυτά τα δικαιώματα δεν μπορούν να της αντιταχθούν διότι είχε αποκτήσει ισοδύναμα δικαιώματα κατόπιν καταθέσεων διεθνώς και στη BENELUX, που έγιναν στο όνομά της μετά το 1945.

Για να αντιμετωπίσει αυτό τον ισχυρισμό η VAN ZUYLEN άσκησε, στις 4 Απριλίου 1973, δεύτερη αγωγή με αντικείμενο την ακύρωση αυτών των καταθέσεων των σημάτων της HAG AG στο μέτρο που αφορούν την επικράτεια του Βελγίου και Λουξεμβούργου.

Κατά τη διαδικασία αυτή η εναγομένη υποστήριξε ενώπιον του λουξεμβουργιανού δικαστηρίου ότι τα δικαιώματα της VAN ZUYLEN ήταν άκυρα γιατί επρόκειτο για παράγωγα δικαιώματα που αποκτήθηκαν δυνάμει συμφωνίας εκχώρησης που πάσχει από ακυρότητα ως αντικείμενη προς τις διατάξεις του άρθρου 85 της Συνθήκης της Ρώμης. Σ' αυτό το στάδιο της διαδικασίας, οι διάδικοι συμφώνησαν να ζητήσουν από το TRIBUNAL του Λουξεμ-

βούργου να υποβάλει στο Δικαστήριο το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, η έκταση του οποίου υπερβαίνει εξάλλου το στενό τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού γιατί άπτεται της ερμηνείας όχι μόνο του άρθρου 85, αλλά και των άρθρων 5, 30 και επομένων, κυρίως δε του άρθρου 36 της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων.

Με τη Διάταξη περί παραπομπής ζητείται από το Δικαστήριο να κρίνει αν κάποια απ' αυτές τις διατάξεις έχει ως αποτέλεσμα να επιτρέπει στον τωρινό δικαιούχο βιομηχανικού σήματος σε κράτος μέλος Α της Κοινότητας — εν προκειμένω στην VAN ZUYLEN στο Μεγάλο Δουκάτο — να αντιταχθεί, επικαλούμενος το δικαίωμά του επί του σήματος, στην εισαγωγή στην επικράτεια του ίδιου κράτους, από το δικαιούχο του ίδιου σήματος σ' άλλο κράτος μέλος Β — δηλ. τη HAG AG στη Γερμανία — προϊόντων με το εν λόγω σήμα που προέρχονται από το δεύτερο αυτό κράτος.

Προκειμένου να προσδιοριστούν με ακρίβεια οι συνθήκες των πραγματικών περιστατικών υπό τις οποίες τίθεται το ερώτημα, το λουξεμβουργιανό δικαστήριο διευκρινίζει ότι:

— το επίδικο σήμα είχε εκχωρηθεί από τον αρχικό δικαιούχο του κράτους μέλους Β στη θυγατρική του εταιρία που έχει συσταθεί στο κράτος μέλος Α δυνάμει συμφωνίας που είχε συναφθεί πριν από τη θέση εν ισχύι της Συνθήκης·

— η εν λόγω θυγατρική εταιρία τέθηκε υπό μεσεγγύηση το 1944 από το κράτος Α και εκποιήθηκε μετά, μαζί με το σήμα, σε τρίτο — εν προκειμένω στην VAN OEVELEN·

— ο τρίτος εκχώρησε κατόπιν το σήμα στο σημερινό δικαιούχο στο κράτος Α — την εταιρία VAN ZUYLEN FRÈRES·

— τέλος, μεταξύ του σημερινού δικαιούχου (VAN ZUYLEN) και του αρχικού δικαιούχου (HAG AG) των σημάτων στα κράτη Α και Β, δεν υφίσταται κανένας νομικός, χρηματοοικονομικός ή τεχνικός δεσμός.

Το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα που παραπέμφθηκε στο Δικαστήριο εξηγείται από την παρέμβαση που άσκησε ενώπιον του TRIBUNAL του Λουξεμβούργου γερμανός έμπορος, η εταιρία JOACHIM KUNDE, η οποία εισήγαγε στο Λουξεμβούργο καφέ HAG σε κόκκους που είχε η ίδια απευθείας αγοράσει από την HAG AG στη Βρέμη, και διεκδικεί τα δικαιώματά της για την πραγματοποίηση τέτοιων εισαγωγών.

Χωρίς να αποφανθεί επί του παραδεκτού της παρέμβασης, το δικαστήριο «A QUO» ερωτά λοιπόν αν η απάντηση στο δεύτερο αυτό ερώτημα πρέπει να είναι ταυτόσημη μ' αυτή που θα δοθεί στο προηγούμενο, όταν η διάθεση προς πώληση των προϊόντων με το σήμα πραγματοποιείται στο κράτος μέλος Α όχι από τον αρχικό δικαιούχο του σήματος, αλλά από εισαγωγέα που αποκτά κανονικά τα προϊόντα στο κράτος μέλος Β από τον αρχικό δικαιούχο.

Έτσι, το TRIBUNAL D'ARRONDISSEMENT του Λουξεμβούργου, ακολουθώντας άλλωστε τη συμφωνία των διαδίκων ακόμη κι ως προς τη διατύπωση της αίτησης για την έκδοση προδικαστικής απόφασης, περιορίζεται αυστηρά σε ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου και εμπνέεται άμεσα από τις λύσεις που απορρέουν από τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 18ης Φεβρουαρίου 1971 (υπόθεση SIRENA, προαναφερθείσα) και της 8ης Ιου-

νίου 1971 (υπόθεση 78/70, DEUTSCHE GRAMMOPHON, REC. 1971, σ. 487).

Αν και η Επιτροπή έκρινε απαραίτητο να εξετάσει το ζήτημα, προσωπικά θεωρώ άχρηστη την έρευνα ως προς το αν μια λύση «DE LEGE FERENDA» θα μπορούσε ενδεχομένως να επιτρέψει την ανεύρεση λύσης στη διαφορά της VAN ZUYLEN με την HAG AG. Μου φαίνεται ιδιαίτερα μάταιο να επιχειρείται ανάλυση ως προς το αν οι διατάξεις του άρθρου 12, παράγραφοι 1 και 2 του προσχεδίου της Σύμβασης περί ευρωπαϊκού δικαίου σημάτων θα είχαν εφαρμογή στην υπό κρίση περίπτωση.

Άλλωστε και η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η ήδη σχεδιαζόμενη διατύπωση αυτού του άρθρου δεν θα λύσει το πρόβλημα των σημάτων που απαλλοτριώθηκαν μετά τον πόλεμο.

Εν πάση περιπτώσει, πρόκειται μόνο για προσχέδιο που επεξεργάστηκε ομάδα εμπειρογνωμόνων, από το οποίο δεν μπορεί να συναχθεί καμιά κρίσιμη ένδειξη για την ερμηνεία της Συνθήκης.

Αυτή η ερμηνεία, όμως, ζητείται από το Δικαστήριο και προτίθεμαι να την εξετάσω υπό το φως, διαδοχικά, των κανόνων περί ανταγωνισμού του άρθρου 85 και, κατόπιν, των αρχών που διέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

II — *Εφαρμογή του άρθρου 85 της Συνθήκης*

Το άρθρο 85 της Συνθήκης σιωπά ως προς τη σχέση κοινοτικού καθεστώτος ανταγωνισμού και εθνικών νομοθεσιών περί δικαιωμάτων επί των σημάτων.

Το Δικαστήριο έχει πάντως κρίνει, στις υποθέσεις GRUNDIG CONSTEN (απόφαση της 13ης Ιουλίου 1966, REC. 1966, σ. 429) και SIRENA (απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 1971, προαναφερθείσα) επί του συμβιβαστού των δικαιωμάτων επί των σημάτων με τους κανόνες της Συνθήκης στον τομέα του ανταγωνισμού.

Το ζήτημα συνίσταται στο να κριθεί αν, σε περίπτωση που η εθνική νομοθεσία αναγνωρίζει το δικαίωμα στο δικαιούχο σήματος να εμποδίσει τις εισαγωγές προϊόντων με το ίδιο σήμα που προέρχονται από άλλο κράτος μέλος, το κοινοτικό δίκαιο μπορεί να επηρεάσει την έκταση αυτού του δικαιώματος.

Στο ερώτημα αυτό το Δικαστήριο έδωσε καταφατική απάντηση εμπνεόμενο από την αρχή «η οποία εφαρμόζεται σε θέματα ανταγωνισμού ότι, ενώ τα δικαιώματα που αναγνωρίζει η νομοθεσία κράτους μέλους στους δικαιούχους δικαιωμάτων επί σημάτων δεν επηρεάζονται, ως προς την ύπαρξή τους, από τα άρθρα 85 και επόμενα, η άσκησή τους, αντίθετα, δυνατόν να εμπίπτει στις απαγορεύσεις που περιλαμβάνονται στις εν λόγω διατάξεις». Το Δικαστήριο είχε, εξάλλου, εμπνευστεί, στο θέμα αυτό, από σκέψεις που εκφράζονται στον κανονισμό 67/67 της Επιτροπής η οποία, χωρίς να θέλει να προδικάσει τις υφιστάμενες σχέσεις μεταξύ του καθεστώτος του ανταγωνισμού και των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας, έδειξε σαφώς την πρόθεσή της να μη δεχτεί την καταχρηστική άσκηση αυτών των δικαιωμάτων, η οποία γίνεται με σκοπό τη δημιουργία απόλυτης εδαφικής προστασίας.

Δεν υπάρχει, όμως, αμφιβολία ότι η άσκηση του δικαιώματος επί του σήματος προσφέρεται ιδιαίτερα για κατανομή ή στεγανοποίηση των εθνικών αγορών κατά τρόπο που να παραβλάπτει τις εμπορικές ανταλλαγές μεταξύ κρατών μελών. Μπορεί έτσι να καταλήξει στην παρεμπόδιση της πραγματοποίησης ενιαίας αγοράς, όπως επίσης και να παρακωλύσει την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων, που είναι οι ουσιώδεις σκοποί της κοινής αγοράς.

Όμως, ως προς το άρθρο 85, χρειάζεται προσοχή στο γεγονός ότι η εφαρμογή αυτής της διάταξης προϋποθέτει την ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ επιχειρήσεων ή, τουλάχιστον, εναρμονισμένες πρακτικές.

Η πρώτη αυτή προϋπόθεση συνέτρεχε αναμφίβολα στην υπόθεση GRUNDIG CONSTEN. Πράγματι, παράλληλα με τη σύμβαση αποκλειστικής διανομής, η GRUNDIG είχε συνάψει με τον αντιπρόσωπό της συμπληρωματική συμφωνία, με την οποία η γερμανική εταιρία εξουσιοδοτούσε την CONSTEN να καταθέσει, επ' ονόματί της στη Γαλλία, το σήμα «GINT». Επομένως, παρόλο που η CONSTEN ήταν δικαιούχος των επί του σήματος δικαιωμάτων, αυτό ήταν δυνάμει «συμφωνίας», της οποίας σκοπός ήταν καταφανώς η ενίσχυση της απόλυτης εδαφικής προστασίας που η εταιρία αυτή έχαιρε.

Έτσι αποδείχτηκε η ύπαρξη του στοιχείου της εναρμονισμένης ενέργειας που απαιτείται για την εφαρμογή του άρθρου 85.

Στην υπόθεση SIRENA το Δικαστήριο προχώρησε περισσότερο.

Αφού δέχτηκε ότι το δικαίωμα επί του σήματος, ως σύστημα κανόνων δικαίου, διαφεύγει αυτό καθαυτό από στοιχεία συμβατικά ή εναρμονισμένης ενέργειας, που αναφέρονται στο άρθρο 85, παράγραφος 1, το Δικαστήριο υπογράμμισε πάντως, ότι «η άσκησή του μπορεί να υπαχθεί στις απαγορεύσεις της Συνθήκης κάθε φορά που προκύπτει ότι είναι αντικείμενο, μέσο ή συνέπεια συνεννοήσεως».

Δεν είναι δύσκολο να γίνει δεκτό ότι η άσκηση του δικαιώματος επί του σήματος εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 85 όταν αποτελεί μάλιστα αντικείμενο μιας τέτοιας συμφωνίας. Αυτή είναι, κυρίως, η περίπτωση της συμβάσεως χορηγήσεως αδείας με την οποία ο δικαιούχος του σήματος επιβάλλει στον αδειούχο περιορισμούς που δεν δικαιολογούνται μόνο από την προστασία του δικαιώματος: καθορισμός της τιμής πωλήσεως ή των ποσοστών παραγωγής.

Το ίδιο ισχύει αν, στο πλαίσιο παράλληλων αδειών, ο δικαιούχος διατείνεται ότι απαιτεί από τους αντιπροσώπους του την ανάληψη της υποχρέωσης να μην προβαίνουν σε εξαγωγές, προκειμένου να εξασφαλιστεί για τον καθένα απ' αυτούς η απόλυτη εδαφική προστασία.

Αντίθετα, στην περίπτωση απλής εκχώρησης του δικαιώματος επί του σήματος, είναι δυσκολότερο να εντοπιστεί, εκτός από ειδικές περιστάσεις, μια συμφωνία που έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Από τη φύση της η εκχώρηση αυτού του είδους αποτελεί πλήρη μεταφορά του δικαιώματος και παρέχει στον εκδοχέα ακριβώς τα προνόμια που διέθετε ο εκχωρητής.

Γι' αυτό το λόγο μάλιστα το Δικαστήριο τόνισε, στην απόφαση SIRENA, ότι «το άρθρο

85 εφαρμόζεται από τη στιγμή που παρεμποδίζονται, με επίκληση του δικαιώματος επί του σήματος, οι εισαγωγές προϊόντων που προέρχονται από διάφορα κράτη μέλη και φέρουν το ίδιο σήμα για το λόγο ότι οι δικαιούχοι τους απέκτησαν αυτό το σήμα ή το δικαίωμα να το χρησιμοποιούν δυνάμει είτε συμφωνίας μεταξύ τους είτε συμφωνίας με τρίτους».

Ελάχιστα ενδιαφέρει, επομένως, αν η συμφωνία δεν είχε ως σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού· αρκεί ότι προέκυψε αυτό το αποτέλεσμα, ότι συνεπάγεται αυτή τη συνέπεια, ότι δημιουργεί νομική κατάσταση ικανή να εμποδίσει τις παράλληλες εισαγωγές.

Μήπως αυτό, όμως, αποτελεί κάποια προώθηση του γράμματος του άρθρου 85 και υιοθέτηση πολύ διασταλτικής ερμηνείας αυτής της διάταξης;

Φαίνεται ότι το Δικαστήριο οδηγήθηκε μέχρι αυτό το σημείο, στην υπόθεση SIRENA, από ορισμένα πραγματικά στοιχεία τα οποία υπογράμμισε, δικαιολογημένα, στις προτάσεις του ο γενικός εισαγγελέας DUTHEILLET DE LAMOTHE. Πράγματι, η εξέταση του φακέλου της δικογραφίας δημιουργούσε την εντύπωση ότι η συμβατική κατάσταση που επεκαλείτο η ιταλική επιχείρηση αποκάλυπτε, αν γινόταν σύγκριση των παράλληλων συμβάσεων που είχαν συναφθεί μεταξύ της αμερικανικής εταιρίας MARK ALLAIN, αρχικής δικαιούχου του σήματος, με γαλλικές, βελγικές, ολλανδικές και γερμανικές επιχειρήσεις, την ύπαρξη συμφωνιών ή τουλάχιστον εναρμονισμένων πρακτικών που καταδικάζονται από το άρθρο 85.

Και το Δικαστήριο δεν παρέλειψε να τονίσει ότι «αν η ταυτόχρονη εκχώρηση σε διάφορους αντιπροσώπους εθνικών δικαιωμάτων επί σημάτων που προστατεύουν το ίδιο προϊόν κατορθώνει να ανασυστήσει αδιαπέραστα σύνορα μεταξύ των κρατών μελών, μια τέτοια πρακτική μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών και να νοθεύσει τον ανταγωνισμό στην κοινή αγορά».

Τα πραγματικά στοιχεία της παρούσας υπόθεσης δεν φαίνεται να επιτρέπουν να καταλήξει κανείς στο ίδιο συμπέρασμα, τουλάχιστον βάσει του άρθρου 85.

Όχι ότι μπορεί εύλογα να αμφισβητηθεί η ύπαρξη της συμβάσεως εκχωρήσεως που συνάφθηκε το 1934-1935 μεταξύ της HAG AG Βρέμης και της εταιρίας CAFE HAG Βελγίου. Αν και τα αρχεία της γερμανικής επιχείρησης καταστράφηκαν κατά τον πόλεμο και το κείμενο αυτής της σύμβασης δεν κατέστη δυνατό να προσκομιστεί, οι διάδικοι της κύριας δίκης αναγνωρίζουν ότι πράγματι είχε συναφθεί τέτοια συμφωνία.

Ούτε μπορώ να δεχτώ την άποψη που υποστηρίζουν οι εκπρόσωποι της VAN ZUYLEN, ότι η σύμβαση εκχωρήσεως που έχει πλήρως εκτελεστεί, έχοντας εξαντλήσει όλα της τα αποτελέσματα στο παρελθόν, δεν εμπίπτει στο άρθρο 85.

Το επιχείρημα αυτό απορρίφθηκε κατηγορηματικά από την απόφαση SIRENA· η νομική κατάσταση που έχει δημιουργηθεί με σύμβαση εκχωρήσεως, προηγούμενη της θέσης σε ισχύ της Συνθήκης, παραμένει αναλλοίωτη και αρκεί, όπως παρατήρησε η εναγομένη της κύριας δίκης, η διαπίστωση ότι η VAN ZUYLEN επικαλείται ακόμα και σήμερα αυτή την εκχώρηση για να γίνει δεκτό ότι είναι ικανή να παράγει έννομες συνέπειες.

Σκοπεύω όμως ν' αποκλείσω την εφαρμογή του άρθρου 85 με άλλες σκέψεις.

Όπως βεβαιώνει το λουξεμβουργιανό δικαστήριο — και οι διάδικοι της κύριας δίκης δεν αμφισβητούν αυτό το γεγονός — η εκχώρηση του σήματος έγινε από την HAG Βρέμης σε θυγατρική εταιρία που ήλεγχε απόλυτα. Δεν μπορεί επομένως να θεωρηθεί ότι η εκχώρηση αυτή προέρχεται από συμφωνία μεταξύ διαφορετικών και ανεξάρτητων επιχειρήσεων, αλλά πρόκειται για απλή εσωτερική ρύθμιση στο πλαίσιο της ίδιας οικονομικής ενότητας. Δεν μπορεί να υπάρχει μεταξύ μητρικής επιχείρησης και θυγατρικής, που στερείται κάθε αυτόνομης εξουσίας λήψεως αποφάσεων, κανένας ανταγωνισμός που θα μπορούσε να περιοριστεί από τη σύναψη συμφωνίας. Αναφέρομαι σχετικά στην άποψη του Δικαστηρίου που εκφράζεται στις αποφάσεις της 25ης Νοεμβρίου 1971 (BÉGUELIN, υπόθεση 22/71, REC. 1971, σ. 959) και της 13ης Ιουλίου 1972 (υπόθεση περί των χρωστικών ουσιών, REC. 1972, σ. 619 επόμενα): «εφόσον η θυγατρική εταιρία δεν έχει πραγματική αυτονομία για να καθορίσει τη γραμμή της δράσης της στην αγορά, οι απαγορεύσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1 μπορούν να θεωρηθούν ότι δεν εφαρμόζονται στις σχέσεις της με τη μητρική εταιρία με την οποία σχηματίζει μια οικονομική ενότητα».

Η λύση αυτή δεν εφαρμόζεται πλέον όταν, όπως υποστηρίζουν η HAG Βρέμης και η Επιτροπή, οι δεσμοί που συνέδεαν τη μητρική εταιρία με τη θυγατρική της διερράγησαν, έστω κι αν αυτό οφείλεται σε αναγκαστική μεταφορά των μετοχών του κεφαλαίου της θυγατρικής, που λογίζονται ως εχθρική περιουσία, σε τρίτο;

Αν κατάλαβα καλά αυτή την άποψη, η σύμβαση εκχωρήσεως του 1934-1935, η οποία από την ίδια της τη φύση δεν θίγει τον ανταγωνισμό — επειδή είχε συναφθεί μεταξύ δύο επιχειρήσεων οικονομικά συνδεομένων — παρήγαγε, από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Ρώμης, συνέπειες αντίθετες με τον ανταγωνισμό όταν οι δεσμοί αυτοί ελύθηκαν.

Θα 'πρεπε επομένως να θεωρηθεί ότι οι αντικειμενικές συνέπειες της σύμβασης εκχωρήσεως δημιούργησαν μια νομική κατάσταση που σήμερα απαγορεύεται από το άρθρο 85.

Μου είναι αδύνατο να δεχτώ αυτή τη συλλογιστική, ακριβώς επειδή κανένα στοιχείο εναρμονισμένης ενέργειας, που να υπάγεται σ' αυτή τη διάταξη της Συνθήκης, δεν υφίσταται ή δεν ξαναδημιουργήθηκε μεταξύ HAG Βρέμης και του τωρινού δικαιούχου του σήματος στο Βέλγιο και στο Λουξεμβούργο.

Λείπει η ουσιώδης προϋπόθεση για την εφαρμογή του άρθρου 85, χωρίς καν να υπάρχει ανάγκη επίκλησης, όπως κάνει η VAN ZUYLEN, του χαρακτήρα, ως πράξης της δημόσιας εξουσίας, της πώλησης του κεφαλαίου της ανώνυμης εταιρίας CAFE HAG στην οικογένεια VAN OEVELEN από το Γραφείο Μεσεγγυήσεων του Βελγίου.

Για την ακρίβεια, είναι λανθασμένη η σκέψη ότι είναι δυνατή η επίκληση μόνο του καθεστώτος περί ανταγωνισμού για την αποτροπή των εμποδίων που δημιουργούν στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων στην κοινή αγορά τα εθνικά δικαιώματα επί των σημάτων.

Αυτές οι διατάξεις δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη παρά μόνο στο μέτρο που διαπιστώνεται η ύπαρξη συμφωνίας ή εναρμονισμέ-

νης πρακτικής, κατά την έννοια του άρθρου 85, ή, «MUTATIS MUTANDIS», κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης, κατά την έννοια του άρθρου 86.

Αυτό άλλωστε συνάγεται από την απόφαση της 29ης Φεβρουαρίου 1968 (PARKE DAVIS, υπόθεση 24/67, REC. 1968, σ. 82), στην οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι η άσκηση δικαιώματος ευρεσιτεχνίας δεν υπάγεται στο άρθρο 85, ελλείψει συμφωνίας προβλεπόμενης απ' αυτή τη διάταξη.

Επομένως, ενώ η διατύπωση της απόφασης SIRENA, σύμφωνα με την οποία ένα αποκλειστικό δικαίωμα μπορεί να αποτελεί «αντικείμενο, μέσο ή συνέπεια συνεννοήσεως», διατηρεί πλήρως την ισχύ της, είναι προφανές «A CONTRARIO» ότι δεν μπορεί να γίνει λυσιτελώς επίκληση του άρθρου 85 κατά της άσκησης δικαιώματος βιομηχανικής ιδιοκτησίας όταν αυτό το δικαίωμα δεν αποτελεί ακριβώς ούτε αντικείμενο, ούτε μέσο, ούτε συνέπεια συμφωνίας που απαγορεύεται απ' αυτό το άρθρο.

III — *Εφαρμογή των άρθρων 5, 30 και 36 της Συνθήκης*

Έτσι προσδιορίζονται τα όρια πέρα απ' τα οποία δεν είναι πια δυνατό να στηρίζεται κανείς στις διατάξεις της Συνθήκης περί ανταγωνισμού για τη λύση της αντινομίας μεταξύ κοινοτικού δικαίου και εθνικών δικαίων βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

Όπως φαίνεται από την εξέλιξη της νομολογίας του Δικαστηρίου, η βάση του προβλήματος βρίσκεται στους κανόνες που διέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων στην κοινή αγορά.

Τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης αποτελούν, κατά τη γνώμη μου, την πρόσφορη νομική βάση και επιτρέπουν να λυθεί, χωρίς να προστρέξει κανείς στην έννοια της συνεννοήσεως, η σύγκρουση μεταξύ της αρχής της ενότητας της αγοράς και των αποκλειστικών δικαιωμάτων που παρέχουν οι εθνικές νομοθεσίες.

Το Δικαστήριο έλαβε σαφώς θέση με την απόφασή του της 8ης Ιουνίου 1971 (DEUTSCHE GRAMMOPHON, υπόθεση 78/70, REC. 1971, σ. 487), κρίνοντας ότι σε περίπτωση που η άσκηση, προκειμένου περί δικαιώματος παραπλήσιου με το δικαίωμα του δημιουργού, «δεν περιείχε τα συμβατικά στοιχεία ή εκείνα της εναρμονισμένης ενέργειας που προβλέπει το άρθρο 85, η απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα οδηγεί στην εξέταση αν η άσκηση του επίδικου δικαιώματος προστασίας συμβιβάζεται με άλλες διατάξεις της Συνθήκης, κυρίως τις σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων».

Αναφερόμενος σαφώς σ' αυτή την απόφαση, το λουξεμβουργιανό δικαστήριο ενέταξε επίσης τα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε στο πεδίο των άρθρων 5, 30 και επομένων και, ιδίως, του άρθρου 36 της Συνθήκης.

Το άρθρο 5, που η υπόμνησή του εξηγείται από το γεγονός ότι επίκληση αυτής της διάταξης αρχής είχε ήδη γίνει στην υπόθεση DEUTSCHE GRAMMOPHON, επιβάλλει, όπως τόνισε το Δικαστήριο, γενική υποχρέωση, εις βάρος των κρατών μελών, να απέχουν από κάθε μέτρο που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των σκοπών της παρούσας συνθήκης.

Είναι η διάταξη στην οποία κυρίως στήριξε το Δικαστήριο, στην απόφασή του της

15ης Ιουλίου 1964 (COSTA κατά ENEL, υπόθεση 6/64, REC. 1964, σ. 1159), την υπεροχή του κοινοτικού δικαίου έναντι των εθνικών δικαίων.

Μήπως αυτό σημαίνει ότι η εν λόγω υποχρέωση «ειλικρινούς και καθολικής συνεργασίας», που απευθύνεται στα κράτη μέλη και επιβάλλεται, επομένως, σ' όλα τα κρατικά όργανα, χωρίς να εξαιρούνται τα εθνικά δικαστήρια, αρκεί αυτή καθαυτή να περιορίσει την άσκηση των εθνικών δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας;

Ασφαλώς όχι, έχει όμως αξία αρχής το περιεχόμενο της οποίας πρέπει να εξειδικεύεται, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, από τις ειδικές διατάξεις της Συνθήκης.

Στον τομέα που ενδιαφέρει εν προκειμένω, είναι τα άρθρα 30 και 36 που επιτρέπουν να δοθεί θετικό και συγκεκριμένο περιεχόμενο στις αρχές του άρθρου 5.

Το άρθρο 30 απαγορεύει, όπως είναι γνωστό, τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών και «όλα τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος».

Η πρώτη περίοδος του άρθρου 36 εξαιρεί απ' αυτή την απαγόρευση τους περιορισμούς ή τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος που, μεταξύ άλλων, δικαιολογούνται από λόγους προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας.

Στη δεύτερη φράση του όμως, διευκρινίζει ότι αυτή η εξαίρεση δεν πρέπει να αποτελεί «ούτε μέσο αυθαιρέτων διακρίσεων ούτε συγκεκαλυμμένο περιορισμό στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών».

Από το συνδυασμό αυτών των δύο φράσεων συνάγεται:

1) ότι αν και κατ' αρχή, οι εθνικοί νόμοι περί βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας παραμένουν σε ισχύ, τα δικαιώματα που απορρέουν επηρεάζονται και θίγονται από τη δημιουργία της κοινής αγοράς σε μέτρο που πρέπει να προσδιοριστεί. Ο ισχυρισμός ότι δεν θίγονται με κανένα τρόπο θα ισοδυναμούσε άλλωστε με άρνηση της πρακτικής αποτελεσματικότητας, επ' αυτού του σημείου, του άρθρου 36·

2) ότι, σε κάθε περίπτωση, από την εξαίρεση στην κατ' αρχήν απαγόρευση του άρθρου 30, μπορούν να ωφεληθούν μόνο οι περιορισμοί επί των εισαγωγών που δικαιολογούνται από λόγους προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας και όχι όλοι οι περιορισμοί που είναι συμφυείς με την άσκηση αυτών των δικαιωμάτων·

3) ότι εν πάση περιπτώσει εξακολουθεί να απαγορεύεται η άσκηση αυτών των δικαιωμάτων που θα είχε ως συνέπεια τη δημιουργία αυθαίρετης διάκρισης ή συγκεκαλυμμένου περιορισμού στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

Ζήτημα επομένως γεννάται για το βαθμό στον οποίο το άρθρο 36 θίγει όχι την ίδια την ύπαρξη του δικαιώματος βιομηχανικής ιδιοκτησίας, αλλά την άσκησή του.

Πάνω σ' αυτή τη διάκριση, που επαναλήφθηκε στην απόφαση DEUTSCHE GRAM-

MOPHON, το Δικαστήριο στήριξε την ερμηνεία του άρθρου 36, υπογραμμίζοντας ότι «ενώ επιτρέπει απαγορεύσεις ή περιορισμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων, που δικαιολογούνται από λόγους προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, το άρθρο 36 δέχεται παρεκκλίσεις απ' αυτή την ελευθερία μόνο στο μέτρο που δικαιολογούνται από τη διαφύλαξη δικαιωμάτων που αποτελούν τον ειδικό σκοπό αυτής της ιδιοκτησίας».

Παρόλο που η απόφαση στην οποία αναφέρομαι αφορά το αποκλειστικό δικαίωμα που χορηγεί η γερμανική νομοθεσία στον κατασκευαστή ηχητικών υποθεμάτων, το οποίο το Δικαστήριο χαρακτήρισε ως δικαίωμα παραπλήσιο με το δικαίωμα του δημιουργού, οι σκέψεις αρχής που αφιερώθηκαν στην ερμηνεία του άρθρου 36 έχουν αναμφίβολα γενικότερη εφαρμογή.

Το Δικαστήριο είχε συναγάγει τη συνέπεια ότι «αν γίνεται επίκληση ενός τέτοιου δικαιώματος για να απαγορευτεί η εμπορία σ' ένα κράτος μέλος προϊόντων που είχαν τεθεί σε κυκλοφορία από το δικαιούχο, ή με τη συναίνεσή του, στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, μόνο για το λόγο ότι αυτή η θέση σε κυκλοφορία δεν θα γινόταν στην εθνική επικράτεια, μια τέτοια απαγόρευση, που *καθιερώνει την απομόνωση των εθνικών αγορών*, προσκρούει στον ουσιώδη σκοπό της Συνθήκης που τείνει στη συγχώνευση των εθνικών αγορών σε ενιαία αγορά».

Ο αποφασιστικός λόγος έγκειται στο γεγονός ότι η άσκηση του δικαιώματος που επεκαλείτο η DEUTSCHE GRAMMOPHON είχε ήδη πραγματοποιήσει αυτή την κατανομή των αγορών, που απαγορεύεται από τη Συνθήκη. Με άλλους λόγους, τα εμπόδια κατά των εισαγωγών πρωτότυπων προϊόντων προέλευσης άλλων κρατών μελών δεν δικαιολογούνται, έναντι της Συνθήκης, από την ύπαρξη του δικαιώματος προστασίας που δημιουργεί η εθνική νομοθεσία, αλλά αποτελούν συγκεκαλυμμένο περιορισμό στο εμπόριο μεταξύ των χωρών της κοινής αγοράς, που απαγορεύεται από τη δεύτερη περίοδο του άρθρου 36.

Περαιτέρω, η διατύπωση της απόφασης επιτρέπει τη σκέψη ότι η ερμηνεία του Δικαστηρίου δεν αφορά μόνο ένα δικαίωμα που εξομοιούται με το δικαίωμα του δημιουργού, αλλά ισχύει επίσης και για τα άλλα δικαιώματα αποκλειστικής προστασίας επειδή το Δικαστήριο φρόντισε να υπογραμμίσει ότι ο ουσιαστικός σκοπός της Συνθήκης «δεν μπορεί να επιτευχθεί αν, *δυνάμει των διαφορετικών νομικών καθεστώτων των κρατών μελών*, οι υπήκοοί τους έχουν τη δυνατότητα να στεγανοποιούν την αγορά».

Οι ερμηνευτικές κατευθύνσεις που συνάγονται από την απόφαση DEUTSCHE GRAMMOPHON νομίζω λοιπόν ότι μπορούν, χωρίς δυσκολία, να μεταφερθούν στον τομέα των βιομηχανικών σημάτων.

Εφόσον γίνει δεκτό ότι οι αγωγές της VAN ZUYLEN ενώπιον του δικαστηρίου του Λουξεμβούργου έχουν ως σκοπό, με επίκληση του αποκλειστικού δικαιώματος επί του σήματος, να αντιταχθούν στις εισαγωγές ενός προϊόντος με το ίδιο σήμα από τη HAG Βρέμης, το ζήτημα είναι η εφαρμογή αυτών των αρχών και η έρευνα αν η ίδια η ύπαρξη του σήματος που έχει κατατεθεί στο Βέλγιο και στο Λουξεμβούργο συνεπάγεται αυτή την εξουσία για την ενάγουσα της κύριας δίκης ή αν η διεκδικούμενη απαγόρευση αφορά αντίθετα μόνο την άσκηση του δικαιώματος επί του σήματος υπό προϋποθέσεις ασυμβίβαστες με τις διατάξεις του άρθρου 36.

Ο ειδικός σκοπός του δικαιώματος επί του σήματος, εξεταζόμενου στην ίδια του την ουσία, είναι να δείχνει την καταγωγή, την προέλευση του προϊόντος και μ' αυτό να επιτρέπει στο δικαιούχο να προστατεύει την οικονομική θέση που κατέκτησε με τα οικονομικά του μέσα, τις τεχνικές του προσπάθειες και την εμπορική του δραστηριότητα.

Με το δικαίωμά του να θέσει σε πρώτη κυκλοφορία μπορεί ο δικαιούχος να εξασφαλίσει νόμιμα αυτή την προστασία και κυρίως να απαγορεύσει την εμπορία προϊόντων που φέρουν το σήμα του από πρόσωπα που στερούνται αυτού του δικαιώματος.

Το δικαίωμα επί του σήματος του παρέχει λοιπόν την εξουσία να απαγορεύει τις παραποιήσεις από τρίτους.

Αντίθετα, η αρχή της εδαφικότητας, συνέπεια του εθνικού χαρακτήρα της νομοθεσίας περί σημάτων — και ως προς αυτό, η ύπαρξη ενιαίου νόμου BENELUX δεν αλλάζει τη θέση του προβλήματος—, δεν έχει σχέση, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, με την ίδια την ύπαρξη του δικαιώματος προστασίας, όπως ανέπτυξε στις προτάσεις του στην υπόθεση DEUTSCHE GRAMMOPHON ο γενικός εισαγγελέας KARL ROEMER σε σχέση με το αποκλειστικό δικαίωμα που παραχωρείται στους κατασκευαστές ηχητικών υποθεμάτων.

Εκείνο που είναι ασυμβίβαστο με την κοινοτική αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων είναι το αποτέλεσμα της εδαφικής προστασίας των εσωτερικών νομοθεσιών.

Στη διαφορά ενώπιον του λουξεμβουργιανού δικαστηρίου, η εταιρία VAN ZUYLEN, εκδοχέας του σήματος «CAFE HAG» για το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο, νομίμως λοιπόν αντιτίθεται, στο έδαφος όπου ασκείται το δικαίωμά της, στην πώληση καφέ χωρίς καφεΐνη που φέρει το ίδιο σήμα και τέθηκε σε κυκλοφορία κατόπιν παραποιήσεως. Δεν μπορεί όμως να δημιουργήσει εμπόδια για την εισαγωγή προϊόντων με το ίδιο σήμα, που προέρχονται από τη γερμανική επιχείρηση, αρχικό δικαιούχο αυτού του σήματος.

Πρέπει ακόμη να σημειώνεται ευκρινώς η προέλευση του προϊόντος, πράγμα που κάνει άλλωστε η εταιρία HAG, τονίζοντας στις συσκευασίες της ότι ο καφές που πουλά στο Μεγάλο Δουκάτο παρασκευάζεται στην Ομοσπονδιακή Γερμανία.

Από την πλευρά της, η VAN ZUYLEN, έχει υποχρέωση να σημειώνει τη βελγική προέλευση των καφέδων που πουλά με το σήμα «HAG».

Τέλος, πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να αποκρουστεί αποφασιστικά η αντίρρηση ότι η γερμανική επιχείρηση θα μπορούσε, εν πάση περιπτώσει, να πουλά τα προϊόντα της στο Λουξεμβούργο με άλλο σήμα διαφορετικό από το σήμα «HAG». Άλλωστε, αυτό υποχρεώθηκε αρχικά να κάνει εισάγοντας καφέ με το σήμα «DECOFA». Είναι αυτονόητο ότι τέτοιες εισαγωγές δεν δημιούργησαν και δεν θα μπορούσαν να δημιουργήσουν καμιά δυσκολία ούτε σε σχέση με το εθνικό δίκαιο σημάτων ούτε σε σχέση με το κοινοτικό δίκαιο.

Γίνεται όμως κατανοητό ότι, για να διεισδύει στο Βέλγιο και στο Λουξεμβούργο με το νέο αυτό σήμα που είναι άγνωστο στους

καταναλωτές, η γερμανική εταιρία θα έχανε το πλεονέκτημα του σήματος «HAG» με το οποίο έχει γίνει γνωστή στο κοινό και θα υποχρεωνόταν επομένως, ξεκινώντας κατά κάποιο τρόπο από το «μηδέν», να αφιερώσει σημαντικά οικονομικά και εμπορικά μέσα για να επιβάλει την εικόνα του νέου αυτού σήματος.

Τελικά, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα υποβληθέντα ερωτήματα μόνο με βάση τα άρθρα 30 και 36 περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων στην Κοινότητα και λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της ενότητας της κοινής αγοράς.

Είναι αυτονόητο πράγματι ότι, αν το Δικαστήριο ακολουθήσει την πρότασή μου, η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα σχετικά με τις εισαγωγές στο Μεγάλο Δουκάτο, από γερμανό έμπορο, καφέ που αγοράζει απευθείας από την εταιρία HAG της Βρέμης δεν μπορεί να είναι διαφορετική από τη λύση του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος.

Προτείνω λοιπόν στο Δικαστήριο να κρίνει ότι:

— Η ευχέρεια του εκδοχέα δικαιώματος επί του σήματος να απαγορεύσει, στο έδαφος του κράτους μέλους Α, όπου έχει κατατεθεί το σήμα του, την απευθείας εισαγωγή προϊόντων που φέρουν το ίδιο σήμα από την επιχείρηση, αρχικό δικαιούχο, του δικαιώματος αυτού του σήματος σ' ένα άλλο κράτος μέλος Β δεν αποτελεί μέρος της ίδιας της ύπαρξης του δικαιώματος βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, υπό την έννοια του άρθρου 36 της Συνθήκης.

Η ευχέρεια αυτή συνιστά άσκηση του δικαιώματος επί του σήματος ασυμβίβαστη με τις θεμελιώδεις αρχές της Συνθήκης που απορρέουν από τις διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων.

— Το ίδιο ισχύει και όταν οι εισαγωγές των εν λόγω προϊόντων στο κράτος μέλος Α πραγματοποιούνται μέσω εμπόρου εγκατεστημένου στο κράτος μέλος Β, ο οποίος απέκτησε τα προϊόντα από την επιχείρηση δικαιούχο του σήματος στο ίδιο αυτό κράτος.